

İDARE MERKEZİ
ANKARA, İstanbul Caddesi
Maarif Eminliği yanında

İSTANBUL BÜROSU
İstanbul, Ankara Caddesi
No — 87

HAYAT

Fiatı her yerde 15 kuruş
seneligi, posta ile 7,5 Türk Lirası
(Ecnebi Memlekettlere 7,5 Dollar)

Abona ve ilan için İstanbul
bürosuna müracaat edilir
Yazı işlerinin mercii Ankara
merkezidir

Hayata, dalma hayata.. Dünyaya daha çok hayat katalım!

— NIETZSCHE —

Cilt: V

Ankara, 7 Şubat, 1929

Sayı: 115

Istanbul Hakkında Eski Bir Eser

Lâtîfî'nin şöhretine ve namının ebedileşmesine vesile olan teskeresinden mada, dikkate şayan bir eseri de «Risalei evsafi İstanbul» dur. Bu risale, isminden anlaşılacağı üzere, eski Payitahtın tarifine tahsis edilmiş küçük bir mecmuadır. Fakat, Lâtîfinin bunu vücuda getirmekten asıl maksadı, İstanbulun tasviri arzusundan büsbütün başkadır. kendisi, risalesinin «hatimeî kitap ve neticeî kitap» unvanlı son kısmında diyor ki: «Bu risaleyi yazmamın sebebi, allahın feyzile gözlerinden gaflet perdesi kalktıktan, gördüm ki bu kemini kemter gibi din kardeşlerinin çoğu dünya sevdasıyla ahreti unutmuş ve gönüllerinin aynasını dünya gamının pası ve mafihanın küdureti tutmuş, diledim (ki) din kardeşleri ve ahret yoldaşları ile canibi orayı yad ve kendimizi dünyaya bendolmak bendinden azat etmek için ayat ve emsâl ve eş'ardan bir kaç kelimatı uhrevî ve nükâtı manevî tahrir ve tesvit edeyim. Ama gördüm ki mücerret kelâmı tasavvufa meyil etmiyorlar. Ona binaen bazı yerlerde tefrihi hatır ve teşhizi kalbi fatir için mizah ve mutayebe ve mulâtafa iradettim. Zira zaman halkının meyli kemâl ve fazla değil, eylenceyedir»

Görülüyor ki, Lâtîfiyi risalesini yazmağa sevkeden sebep,

şehre merbutiyet ve ya muhabbeti değil, münhasıran din kardeşlerini ikaz ve irşat arzusudur. Her vakıt, her yerde olduğu gibi, o zaman da boş söze, kuru nasihata hiç kimsenin ehemmiyet vermemesi, onu bu uzun ve zahmetli yolu ihtiyara mecbur bırakmıştır.

«Risalei evsafi İstanbul» otuz dört mephasten terekûp etmekte olup bu mephaslerde, İstanbulun güzelliği, bezzazistanın, metan mütenevviasının vasıfları gösterilmekte, müteakiben şehirde yaşayanların nevilerinden ve ayarlarından bahs olunmaktadır. Daha sonra saraylardan, kasırlardan, medreselerden, riyakârlardan, murada ermemişlerin arzularından, yemeklerden, oyunlardan, tahtakalenin o zamanki halinden, Galata, Topane ve Eyüpten, Kâathaneden bahseden Lâtîfi nihayet biraz da kendi vaziyetinden şikâyet ederek eserini bitirir.

Şu izahattan anlaşılır ki, Lâtîfi eserinde İstanbulun her cihetine temas etmek istemiştir. Mamafî, müellifin büyük bir hararet ve safvetle her şeyden evvel naklettiği, İstanbul hayatıdır. Kendisini tertip ve tedvin ederken takip ettiği gayeye daha kolaylıkla isal edebileceği cihetle, Lâtîfi; bilhassa keyif ve eğlence yeri olmak üzere maruf taraflar

hakkında epey malûmat vermiş, o devirde tahtakale, Tophane, Galatada ki yaşayış tarzını pek güzel tespitte muvaffak olmuştur.

Lâtîfi «Risalei evsafi İstanbul» u ne maksatla yazmış olursa olsun, bizce kitabın kıymeti, onuncu hicret asrında İstanbul hayatının kirli köşelerini oldukça tenyire hizmet etmesindedir. Filhakika, o devirde şehrin arzettiği çehreyi bu eserde imkân nispetinde sıhhatla zaptedilmiş buluyor, Tahtakale, Galata, Tophane, Eyüp, Kâathane gibi yerlerde dar, karanlık sokakların derinliğine sıkışan, yahut yeşil vusatların nemnâk topraklarına yayılan halk hayatının iç yüzüne az çok nüfuz edebiliyoruz. Bu itibar ile, «Risalei evsafi İstanbul» bir taraftan İstanbul tarihini tetkik edeceklerle me haz vazifesini görebileceği gibi, diğer taraftan da, halkıyat ile iştigal edenleri yakından alâkadar edecek bir mevzu teşkil eder. Biz şimdilik ona, dikkatı celpetmekle iktifa ediyoruz.

MEHMET HALİT

